

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет мистецтв імені Анатолія Авдієвського

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ІНСТРУМЕНТОВКА МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

Освітня програма «Музичне мистецтво»

Рік навчання - 4 , семестр - 8
Форма навчання (денна, заочна)

Галузь знань
02 Культура і мистецтво
Спеціальність
025 Музичне мистецтво
Освітній рівень
перший (бакалаврський)

Кафедра та викладач
Кафедра теорії музики та естрадного мистецтва
Викладач: **Кафтанова Світлана Володимирівна**
E-mail: s.v.kaftanova@npu.edu.ua

I. Основна мета/цілі навчання
Метою вивчення навчальної дисципліни є виховання висококваліфікованих музикантів, які володіють знаннями про інструменти симфонічного оркестру, їх конструкцію, акустичні властивості, виразні, техніко-виконавські можливості; розуміються на базових принципах та технологічних прийомах оркестрового письма, а також володіють практичними навиками оркестровки у обсязі, необхідному для подальшої професійної діяльності.

II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі*
*Навчальна дисципліна вибіркова
Цикл професійної підготовки*

III. Обсяг навчальної дисципліни	<i>Форма навчання</i>	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>
	<i>Кількість кредитів</i>	3	3
	<i>Загальна кількість годин</i>	90	90
	<i>Практичні заняття</i>	36	12
	<i>Самостійна робота</i>	54	78

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни
Тема 1. Види оркестрів та ансамблей. Загальні відомості про симфонічний оркестр, історію його становлення, основні групи, оркестрову тканину. Основи музичної акустики.

Тема 2. Оркестрова партитура. Основні правила оформлення оркестрових партитур, та партій.

Тема 3. Струнно-смичкова група інструментів: будова, стрій, діапазони, виконавські прийоми, штрихи, ансамблеві властивості, історичні відомості. Струнний оркестр. Струнний квартет. Створення оркестрової (ансамблевої) партитури.

Тема 4. Дерев'яно-духова група: загальна характеристика, склад, ансамблеві властивості. Індивідуальна характеристика окремих інструментів: особливості конструкції, способи звуковидобування, технічні та темброво-виразні властивості, стрій, діапазон, прийоми гри, характер звучання, техніка транспонування партій у партитурі.

Тема 5. Мідно-духова група: загальні відомості, склад групи, ансамблеві властивості. Індивідуальна характеристика технічних та виразних можливостей основних інструментів.

Тема 6. Ударні, струнні щипкові, клавішні інструменти.

Тема 7. Основні принципи і прийоми інструментування для малого симфонічного оркестру (ансамблю). Основні правила інструментовки мелодії. Оркестрова фактура, її елементи і оркестрові функції (мелодія, бас, акорд, ритмічно-гармонічна фігурація, гармонічна педаль, контрапункт). Рельєф і фон. Типи фактур. Основні прийоми інструментовки гармонічного супроводу у музиці гомофонно-гармонічного складу: простий і комбінований; запис акорду, гармонічної фігурації, педалі і басу.

Тема 8. Загальні особливості побудови оркестрової фактури: багатоеlementність, багатотембровість, багатоплановість, мінливість фактури; застосування різних сполучень груп і інструментів по вертикалі, їх зіставлень, розвиток оркестрової тканини по горизонталі, оркестрове tutti тощо.

Тема 9. Великий симфонічний оркестр, його склад, партитура, виразні можливості в цілому та у взаємодії усіх груп.

V. Результати навчання

Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування даної дисципліни

Основні знання:

- знати класифікацію музичних інструментів;
  - знати основні тембрально-акустичні, , технічні характеристики музичних інструментів: особливості конструкції та звуковидобування, діапазон, музичний стрій, динамічні можливості та особливості звучання у різних регістрах;
  - художньо-виконавські можливості та звуковиразові характеристики інструментів, штрихи, прийоми гри, а також способи їх поєднання у ансамблевому та оркестровому музичному колективі;
  - знати принципи розташування оркестрових інструментів і груп у партитурі (ансамблевій. оркестровій) та їх назви італійською;
  - володіти основами запису партитури;
  - знати деякі особливості оркестрової тканини і основні види її будови;
-

- володіти інформацією про історію створення, удосконалення, виконавства та використання інструментів у оркестрі;
- знати професійну термінологію.

Основні вміння:

- визначати на слух тембром інструмент;
- охарактеризувати оркестровий музичний інструмент (стрій, діапазон, способи гри);
- орієнтуватися у різних виконавських та оркестрових стилях;
- оволодіти навиками читання оркестрової партитури,
- грати нескладні приклади оркестрових і ансамблевих партитур в фортепіанному перекладі;
- здійснити запис ансамлевої (оркестрової) партії; враховуючи особливості нотації у транспонуючих інструментів, а також запис у різних ключах, що зустрічаються у партитурі;
- перекладати для оркестру нескладних фортепіанних п'єс, що мають фактуру оркестрового складу
- навичками роботи з довідковою та спеціалізованою літературою;
- застосовувати навички читання з листа, підбору на слух, імпровізації у професійній діяльності.

VI. Порядок і критерії оцінювання

Поточний контроль	виконання завдань на практичних заняттях, модульна контрольна робота, виконання індивідуальних завдань.
Підсумковий контроль	залік у 8 семестрі

Критерії оцінювання

Під час виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, акуратність оформлення письмової роботи.

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;
0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу*

Політика курсу ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.

VIII. Основні інформаційні ресурси

1. Барсова І. Книга про оркестр.– К.: Музич. Україна, 1988.– 157 с.
2. Белявіна, Н. Д. Інструментознавство: історія виникнення, побутування та професійного розвитку струнних інструментів : навч. посіб. Ч.1. – К. : ДАКККіМ, 2002. – 84 с.
http://library.nakkkim.edu.ua:8080/libdoc/knugu/knygy2/myzuka/belyavina_n_d_instrumentoznavstvo.pdf
3. Вовк Р. А. Кочерженко О., Гудима М. Інструментознавство : оркестрові духові та ударні інструменти: навч. посіб. / ред. Апанасенко В.. - Київ. ін - т музики ім. Р. М. Глієра. – К. : ДКС Центр, 2012. – 167 с
4. Гайденко А.П. Інструментознавство та основи теорії інструментування: Підручник. Х. : Майдан, 2010. 156 с.
5. Дращниця Л.Л. Інструментознавство (інструменти духових оркестрів): навч. посіб. М-во культури і туризму України, Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. - Л. : ЗУКЦ, 2011. - 168 с.
6. Зеленский Д. Итальянские смычковые инструменты. Полтава, 1886.
7. Інструментознавство для духового оркестру : навч. посіб. – К. : НАКККіМ, 2015. – 136 с..
8. Клебанов Д. Лекції з інструментування : навч. посіб. Ред і доп. Турнеєв С., пер. Романюк І. Харків : «Естет Принт», 2019. 80 с. <https://www.scribd.com/document/750902637/%D0%9A-%D0%9A%D0%BB%D0%B5%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2-%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97-%D0%B7-%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>
9. Лебедев В.К. Словник-довідник з інструментознавства : навч. посіб. Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. - Вінниця : Нова кн., 2010. - 164 с.
<https://books.google.com.ua/books?id=tQ72CQAAQBAJ&lpg=PA65&hl=ru&pg=PA80#v=onepage&q&f=false>
10. Хащеватська С. С. Інструментознавство. Підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації. – Вінниця, НОВА КНИГА, 2008. – 256 с.
<https://books.google.com.ua/books?id=qB0RCgAAQBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри теорії музики та естрадного мистецтва протокол №3 від 16 жовтня 2025 року

